

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
„ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА”

КРОХМАЛЬ Ірина Миколаївна

УДК 378.091:002+004(043.5)

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ФАХІВЦЯ З ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ У ВНЗ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

01 – Освіта / Педагогіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Старобільськ – 2019

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Роботу виконано в Державному закладі „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
Караман Олена Леонідівна,
ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”,
директор навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Семеріков Сергій Олексійович,
Криворізький державний педагогічний університет, професор кафедри інформатики і прикладної математики;

кандидат педагогічних наук, доцент
Сілютіна Ірина Миколаївна,
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля (м. Северодонецьк), в.о. завідувача кафедри філософії, культурології та інформаційної діяльності.

Захист дисертації відбудеться 16 грудня 2019 р. о 16.00 годині на виїзному засіданні спеціалізованої вченої ради Д 29.053.01 ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” за адресою: 93404, Луганська обл., м. Северодонецьк, вул. Лисичанська, 1, конференц-зала.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” за адресою: 92703, м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1.

Автореферат розіслано 15 листопада 2019 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Н. І. Черв'якова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Прогресивний розвиток сучасного українського суспільства на основі інтенсивного впровадження інформаційних технологій, з одного боку, та сучасні інформаційні загрози й виклики – з іншого, висунули нові вимоги до професійної підготовки фахівців-документознавців у вищій школі. Нові віяння часу вимагають від майбутніх фахівців високого рівня готовності до роботи з великим масивом документів та інформації, ухвалення обґрунтованих рішень у короткі терміни, забезпечення захисту інтересів людини, держави, суспільства щодо отримання всебічної, об'єктивної інформації.

На початку становлення інформаційного суспільства важливим етапом в українському документознавстві було заснування галузевої наукової інституції – Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (1994 р.), що стало підставою започаткування професійної освіти за напрямом підготовки „Документознавство та інформаційна діяльність” (1995 р.). У 2015 році у зв'язку із затвердженням нового Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, спеціальність 6.020105 „Документознавство та інформаційна діяльність” було змінено на 029 „Інформаційна, бібліотечна та архівна справа”, що значно розширило можливості та перспективи спеціальності. Проте переважна більшість закладів вищої освіти України продовжує здійснювати підготовку фахівців за освітньою програмою „Документознавство та інформаційна діяльність” у межах нової спеціальності.

Проблема цілеспрямованого формування професійної готовності фахівців з документознавства та інформаційної діяльності привертає увагу і вітчизняних, і зарубіжних дослідників-документознавців. Тому наразі вже масмо значний доробок учених щодо різних аспектів зазначеної проблеми.

Так, теорія і практика професійної освіти в закладах вищої освіти (ЗВО) стала предметом дослідження багатьох сучасних науковців, таких як В. Андрущенко, Н. Волкова, М. Головатий, С. Гончаренко, В. Журавський, В. Зайчук, В. Захарченко, І. Зязюн, В. Кремень, О. Кучерявий, Л. Ляшенко, Л. Мулик, С. Харченко та ін.

Розвитку напрямів освіти документознавців, перспективам професійної підготовки фахівців інформаційно-документної сфери в умовах інформатизації суспільства присвятили свої праці Н. Барабанова, В. Бездракко, В. Варенко, Н. Гайсинюк, С. Дубова, С. Кулешов, Н. Кушнарченко, Г. Малик, О. Матвієнко, І. Сілютіна, Ю. Палеха, Л. Філіпова, Г. Швецова-Водка та ін.

Сучасні технології професійної освіти в галузі документознавства та інформаційної діяльності знайшли відображення в наукових розвідках

Г. Власової, Н. Гайсинюк, С. Дубової, С. Кулешова, Н. Кушнарченко, О. Матвієнко, І. Морозюк, Н. Назаренко, Л. Філіпової та ін.

Феномен професійної готовності як результат професійної освіти, його сутність і структура висвітлено в працях О. Абдулліної, Г. Балла, Л. Долинської, Н. Кузьміної, О. Кулюткіна, О. Кучерявого, В. Сластьоніна, С. Харченка та ін.

Не менш важливим для розробки проблеми формування професійної готовності майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності є науковий доробок з історії, теорії та практики українського документознавства. Цьому аспекту присвятили наукові розвідки такі науковці, як В. Бездрабко, М. Комова, С. Кулешов, Н. Кушнарченко, В. Лучанська, Ю. Палеха, М. Слободяник, Н. Христова, О. Цвид-Гром, Я. Чепуренко, Г. Швецова-Водка, В. Шульгіна та ін.

Професійний портрет як сукупність фахових та особистісних якостей фахівця з документознавства та інформаційної діяльності схарактеризовано в студіях Н. Гайсинюк, С. Кулешова, Н. Кушнарченко, В. Лучанської, О. Матвієнко, І. Морозюк, Л. Філіпової та інших науковців. Особливу увагу дослідники приділяють комунікативній компетентності фахівця з документознавства та інформаційної діяльності. Тут зазначимо таких науковців, як Н. Лесовець, О. Малюк, Н. Назаренко, О. Янишин та ін.

Останнім часом з'явилися й дисертаційні роботи, присвячені підготовці фахівців з документознавства та інформаційної діяльності: Н. Назаренко (формування комунікативної компетентності майбутніх документознавців у процесі вивчення гуманітарних дисциплін), Ю. Романишин (формування готовності майбутніх документознавців-менеджерів до професійної діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій), О. Сивак (формування професійних компетентностей майбутніх документознавців у процесі навчання інформатичних дисциплін), О. Веремчук (педагогічні умови формування професійної культури майбутніх документознавців), О. Янишина (формування комунікативних умінь майбутніх документознавців засобами медіаосвітніх технологій), В. Іщенко (формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін) та ін.

У дисертаційних працях останніх років розглянуто окремі аспекти фахової підготовки фахівців з документознавства та інформаційної діяльності. Цілісного ж дослідження, яке б на теоретичному та практичному рівнях розкривало комплексну проблему формування професійної готовності фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства, поки що не існує.

Аналіз сучасної теорії і практики з досліджуваної проблеми дозволив виявити низку *суперечностей між*:

– вимогами сучасного інформаційного суспільства до фахівця документної та інформаційної сфери та низьким рівнем готовності випускників ЗВО з документознавства та інформаційної діяльності до професійної діяльності в такому суспільстві;

– новими нормативними вимогами до фахівців у галузі документознавства та інформаційної діяльності та нерозробленістю теоретичних засад формування професійної готовності майбутніх фахівців у ЗВО;

– необхідністю підготовки майбутніх фахівців за новими державними стандартами вищої освіти та відсутністю педагогічних умов у ЗВО для формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності відповідно до цих стандартів.

Актуальність, виявлені суперечності, а також недостатня теоретична, методична та практична розробленість проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО й зумовили вибір теми дисертації: **„Формування професійної готовності майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності у ВНЗ”**.

Зв'язок теми з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано згідно з пріоритетним напрямом наукових досліджень ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” у межах комплексної теми „Освітні технології навчально-виховного процесу в сучасних умовах” (державний реєстраційний номер 0110U000751). Тему затверджено Вченою радою ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (протокол № 7 від 27.02.2009 р.) та узгоджено Радою з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології в Україні (протокол № 7 від 27.10.2009 р.).

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО.

Мега дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці педагогічних умов формування професійної готовності фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО.

Гіпотеза дослідження. Процес формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО набуде ефективності за таких педагогічних умов: формування усвідомленої

мотивації до професійної діяльності як засобу подальшого кар'єрного розвитку та створення позитивного іміджу фахівця; застосування інформаційних і проєктних технологій у процесі засвоєння системи професійних знань та формування пізнавальної активності майбутніх фахівців; забезпечення максимального наближення змісту практик до майбутньої професійної діяльності та залучення до кола професіоналів; розвиток комунікативної культури майбутнього фахівця.

Згідно з метою роботи визначено такі **завдання**:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури характеризувати стан розробленості проблеми формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у вищій школі.

2. Дослідити сучасний стан системи професійної підготовки майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО.

3. Розкрити сутність, структуру та визначити критерії й показники сформованості професійної готовності майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО.

4. Теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО.

5. Експериментально перевірити ефективність педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО.

Теоретико-методологічні засади дослідження становлять: фундаментальні ідеї філософії освіти (Л. Ваховський, Б. Коротяєв, В. Кремень, В. Курило, В. Огнев'юк, С. Сисоєва), наукові положення системного (В. Афанасьєв, Л. Бергаланфі, І. Блауберг, М. Каган, А. Уйомов, Е. Юдін), діяльнісного (Б. Ананьєв, Л. Виготський, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн), особистісно зорієнтованого (В. Андрущенко, Г. Балл, І. Бех, О. Кучерявий, О. Пехота, С. Савченко, М. Чобітько), компетентнісного (В. Байденко, Е. Зеєр, І. Зимня, О. Овчарук) методологічних підходів; науково-теоретичні розробки щодо: процесу професійної підготовки фахівців у ЗВО (О. Абдулліна, Н. Волкова, Л. Долинська, В. Желанова, О. Караман, В. Крутецький, Н. Кузьміна, О. Кулюткін, В. Сластьонін, С. Харченко, С. Шехавцова, Н. Черв'якова), сутності і структури професійної готовності (К. Вербова, П. Горностай, М. Левченко, О. Мороз, Т. Полякова, Г. Радчук, В. Сластьонін, С. Харченко), теоретичних і методичних засад професійної підготовки фахівців з документознавства та інформаційної діяльності (Н. Курило, Н. Лесовець, І. Сілютіна), інформаційних технологій в освіті (А. Ашероф, К. Власенко, К. Гребеннікова, Ю. Дорошенко, Ю. Жук, І. Захарова, В. Іванова, А. Каленський, Ф. Медведєва, О. Меньяйленко, Л. Панченко, С. Семеріков,

В. Сидоренко О. Яцюк), історії та теорії документознавства та інформаційної діяльності (В. Бездрабко, В. Добровольська, О. Збанацька, Л. Климчук, С. Кулешов, Н. Кушнарєнко, А. Матвієнко, Л. Піддубна, М. Слободяник, Г. Швецова-Водка), теоретичної моделі фахівця документно-інформаційної галузі (В. Бездрабко, Г. Власова, Н. Гайсинюк, С. Кулешов, Н. Кушнарєнко, В. Лучанська, О. Матвієнко, І. Морозюк, Н. Назарєнко, Ю. Палєха, Є. Плєшкєвич, М. Слободяник, А. Соколов, Ю. Столярєв, В. Терно, Л. Філіпова, Н. Христова, О. Цвид-Гром, А. Чачко, Я. Чєпурєнко, Г. Швецова-Водка), комунікативної компетентності фахівця з документознавства та інформаційної діяльності (Н. Лєсовєць, Н. Назарєнко, О. Янишин); педагогічні принципи гуманістичної спрямованості, науковості, доступності, послідовності, студєнтоцентризму, свідомості, систематичності, діалогічності, активності, самостійності, ґрунтовності освітнього процесу, зв'язку навчання з життям і практикою.

Для розв'язання поставлєних завдань, досягнення мети та перевірки висунутої гіпотези використано комплекс взаємопов'язаних **методів дослідження: теоретичних** – аналіз філософської, психолого-педагогічної наукової літератури, нормативно-методичної докумєнтації ЗВО для з'ясування стану розробленості проблеми формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності; аналіз, синтез, узагальнення – для обґрунтування теоретичних засад дослідження, визначення його понятійного апарату; прогнозування, проєктування, моделювання – для розробки й характеристики педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх фахівців-документознавців у ЗВО; *емпіричні* – діагностичні (тєстування, анкетування, інтерв'ювання, опитування, бесіда, спостереження) для визначення рівня сформованості професійної готовності майбутніх фахівців-документознавців на різних етапах експериментальної роботи; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний етапи), моніторинг для перевірки ефективності педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО; *методи математичної статистики* – для визначення статистичної значущості отриманих у ході педагогічного експерименту результатів.

Експериментальна база дослідження. Дослідження проводилося впродовж 2010 – 2018 рр. на базі ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (м. Старобільськ), Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Сєверодонецьк), Хмельницького інституту соціальних технологій Університету „Україна” Відкритого міжнародного університету розвитку людини „Україна” (м. Хмельницький). Усього в процесі дослідження взяли участь 365 студентів і 25 викладачєв.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що: *вперше* теоретично обґрунтовано й експериментально підтверджено ефективність педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО (формування усвідомленої мотивації до професійної діяльності як засобу подальшого кар'єрного розвитку та створення позитивного іміджу фахівця; застосування інформаційних і проектних технологій у процесі засвоєння системи професійних знань та формування пізнавальної активності майбутніх фахівців; забезпечення максимального наближення змісту практик до майбутньої професійної діяльності та залучення до кола професіоналів; розвиток комунікативної культури майбутнього фахівця); *удосконалено* зміст і технології формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО; *подальшого розвитку набули* наукові уявлення про сутність професійної готовності фахівця-документознавця, структуру його готовності, дидактичні можливості сучасних технологій у формуванні готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Практичне значення результатів дослідження полягає в їхній достатній готовності до впровадження в процес професійної підготовки майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО. Розроблено й упроваджено: тренінг професійного зростання, ділову гру „Імідж сучасного фахівця інформаційно-документознавчої сфери”, теоретичні та практичні завдання до фахових дисциплін („Документознавство”, „Діловодство”, „Кореспонденція та діловодство”), навчальну програму технологічної (виробничої) практики, програму навчальної дисципліни „Професійна комунікація”.

Результати дисертаційної роботи можуть бути використані в системі професійної підготовки та самоосвіти студентів спеціальності „Інформаційна, бібліотечна та архівна справа”, зокрема освітньої програми „Документознавство та інформаційна діяльність”.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (м. Старобільськ) (довідка про впровадження № 1/111/1 від 04.02.2019 р.), Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Северодонецьк) (довідка про впровадження № 1220 / 6.04 від 28.10.2018 р.), Хмельницького інституту соціальних технологій Університету „Україна” Відкритого міжнародного університету розвитку людини „Україна” (довідка про впровадження № 33/1 від 08.04.2019 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційної роботи доповідалися на науково-практичних конференціях різного рівня: *Міжнародних* – „Інформаційні технології і

системи в документознавчій сфері” (Донецьк, 2011), „Наука та освіта: ключові питання сучасності” (Чернігів, 2018), „Наука і техніка сьогодення: пріоритетні напрямки розвитку України та Польщі” (Воломін, Польща, 2018), „Новини науки та прикладні наукові розробки” (Львів, 2018), „Тенденції розвитку психології та педагогіки” (Київ, 2018), „Особистість, сім'я і суспільство: питання педагогіки та психології” (Львів, 2018), „Підсумки розвитку наукової думки: 2018” (Івано-Франківськ, 2018), „Педагогіка і психологія сьогодення: теорія та практика” (Одеса, 2018), „Актуальні питання в контексті розвитку сучасних наук” (Дрезден, Німеччина, 2019), „Наука та технології в епоху інформаційного суспільства” (Бордо, Франція, 2019); *регіональних* – „Актуальні питання документознавства: історія та сьогодення” (Луганськ, 2011, 2013); на щорічних звітних наукових конференціях професорсько-викладацького складу та засіданнях кафедр педагогіки, документознавства та інформаційної діяльності ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Публікації. Результати дисертаційної роботи висвітлено у 18 публікаціях, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України та 1 публікація в зарубіжному періодичному виданні.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (240 найменувань, з них 4 іноземною мовою). Робота містить 7 додатків на 57 сторінках, 29 таблиць та 7 рисунків. Загальний обсяг дисертації становить 307 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, сформульовано гіпотезу, висвітлено теоретико-методологічну основу, методи дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про їхню апробацію й упровадження.

У першому розділі – „**Теоретичні засади формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО**” – схарактеризовано ступінь розробленості проблеми, розкрито сутність і структуру професійної готовності майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності, здійснено аналіз стану її сформованості.

Проблему формування професійної готовності майбутніх фахівців, зокрема з документознавства та інформаційної діяльності, розглядають у науковій літературі на міждисциплінарному рівні. У психології поняття готовності пов'язано з рівнем розвитку психофізіологічних і

психологічних можливостей людини щодо ефективного здійснення певного виду професійної діяльності. Науковці по-різному визначають поняття „готовність” – як „психічний стан”, „властивість”, „якість”, „структурне, інтегративне утворення” – та пов’язують його з результатами професійної підготовки (О. Абдулліна, Л. Долинська, В. Крутецький, Н. Кузьміна, О. Кулюткін, В. Сластьонін та ін.), допрофесійної підготовки і профвідбору (П. Горностай, М. Левченко та ін.), перепідготовки й самоосвіти протягом життя (К. Вербова, О. Мороз, Т. Полякова, Г. Радчук та ін.). Ученими-психологами визначено й змістовно схарактеризовано поняття „загальна готовність до праці” (О. Асмолов, К. Платонов, А. Прангвішвілі, Є. Романова, С. Рубінштейн, Д. Узнадзе та ін.); структурні компоненти і складники готовності (Г. Балл, А. Деркач, В. Крутецький, Н. Кузьміна, А. Маркова, М. Папуча, А. Пуні, В. Семиченко, В. Сластьонін, С. Харченко та ін.); критерії, показники і рівні сформованості психологічної та педагогічної готовності (М. Боришевський, М. Дьяченко, Є. Калінін, Л. Кандилович, Л. Кондрашова, О. Мешко, Л. Орбан, С. Харченко та ін.); психологічна модель готовності професіонала (І. Гоян, Е. Іванова, О. Іващенко, Є. Чугунова та ін.). Загалом у психологічній літературі поняття „готовність” визначено як *стійке інтегративне утворення особистості*, що охоплює ціннісно-смыслові орієнтації, мотиви, установки, особливості психічних процесів, ідейно-моральні й професійні погляди та переконання; здатність до подолання труднощів та самооцінки результатів своєї праці; потреби в професійному вдосконаленні й самовдосконаленні та забезпечує ефективність у виконанні певного виду професійної діяльності (П. Атутов, С. Гончаренко, Ш. Надірашвілі, Н. Ничкало, О. Новиков, А. Прангвішвілі, Д. Узнадзе та ін.).

У педагогіці, зокрема науковій літературі з теорії і методики професійної освіти, також широко досліджується проблема формування професійної готовності фахівців до різних видів діяльності. У словниковій педагогічній літературі поняття „підготовка” тлумачиться як формування готовності до здійснення чого-небудь, а „готовність” – як стан, очікуваний результат підготовки. Готовність учені розглядають як інтегральне утворення, що включає певні здібності, спрямовані на досягнення позитивного результату у навчанні й вихованні особистості (О. Абдулліна, Л. Долинська, К. Дурай-Новакова, В. Крутецький, Н. Кузьміна, О. Кулюткін, В. Сластьонін та ін.); певний рівень розвитку особистості, що припускає сформованість цілісної системи ціннісних орієнтацій, когнітивних, емоційно-вольових і операційно-поведінкових якостей (В. Радул, В. Кравцов, М. Михайліченко); сукупність когнітивно-оцінних, комунікативно-практичних і рефлексивних якостей особистості (С. Пашенко); особливий психологічний стан, який характеризує

вибіркову, прогножуючу активність особистості на стадії її підготовки до включення в діяльність (А. Линенко); системне особистісне утворення, очікуваний результат професійної підготовки й психологічний стан фахівця, що поєднує науково-теоретичний, практичний, психофізіологічний і психологічний складники (О. Кучерявий, В. Сластьонін, С. Харченко та ін.).

Аналіз наукових праць у галузі професійної підготовки фахівців з документознавства та інформаційної діяльності (Н. Гайсинюк, С. Кулешов, Н. Курило, Н. Кушнарєнко, Н. Лесовець, В. Лучанська, О. Матвієнко, І. Морозюк, І. Сілютіна, Л. Філіпова) дозволив розглядати досліджуваний феномен, *по-перше*, як очікуваний результат професійної підготовки і психологічний стан фахівця; *по-друге*, як інтегральну якість особистості, яка містить ціннісні орієнтації, установки, мотивацію, систему спеціальних знань (з документознавства, діловодства, інформаційної діяльності, бібліографознавства, сучасних інформаційних мереж, інформаційно-бібліографічних систем, ділового мовлення, редагування документів, архівознавства тощо), умінь і навичок (щодо створення, опрацювання, пошуку й використання інформації на основі аналізу документальних та інформаційних потоків, запровадження, ведення і розвитку систем документообігу тощо), а також комплекс індивідуальних психологічних та психічних особливостей, що забезпечують високу ефективність професійної діяльності у сфері документознавства та інформації. Значну увагу вчені (Н. Лесовець, Н. Назаренко, О. Янишин та ін.) приділяють формуванню комунікативної компетентності документознавців (здатність здійснювати ділове спілкування в усній і писемній формах, забезпечувати необхідною інформацією клієнта, налагоджувати контакти з потенційними клієнтами, визначати власний стиль спілкування в типових професійних ситуаціях тощо).

На основі теоретичних узагальнень базове поняття дослідження – *професійна готовність майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності* – визначено як системне особистісне утворення, очікуваний результат професійної підготовки і психологічний стан фахівця, що поєднує стійку позитивну мотивацію та сукупність науково-теоретичних знань, практичних умінь і навичок, психологічних якостей, необхідних для ефективного здійснення майбутньої професійної діяльності. При цьому провідною психологічною якістю, необхідною для формування в студентів-документознавців, визначено комунікативну.

Обґрунтовано *складники* готовності майбутніх фахівців: *мотиваційний* (наявність професійних установок та інтересів, усвідомленість і значущість обраної професійної діяльності, прагнення на вищому рівні оволодіти цією діяльністю), *когнітивний* (сукупність професійних знань про сутність, структуру, функції та види документів, процеси їх створення, обробки та зберігання), *операційний* (володіння

професійною увагою, пам'яттю, мисленням, здібностями, діями, операціями), *комунікативний* (уміння спілкуватися, установлювати контакти) *компоненти*. Доведено, що рівень сформованості цих компонентів визначає рівень професійної готовності майбутнього фахівця-документознавця.

З метою аналізу сучасного стану професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО визначено критеріальну базу експериментального дослідження: *критерії* (мотиваційний, когнітивний, операційний, комунікативний), відповідні показники та рівні (низький, середній, високий).

Проведено констатувальний етап експерименту на основі комплексу діагностичних методів (методик): анкетування, опитування, спостереження, тестування; діагностики особистості на мотивацію до успіху, уникнення невдач (Т. Елерсом), виявлення типологічних особливостей особистості (К. Юнг), оцінювання нереалізованого інтелектуального потенціалу (Є. Рогов); тестових завдань „Наскільки добре Ви виконаєте роботу”, „Чи вмієте Ви слухати” (Є. Рогов); оцінки власного творчого потенціалу (Є. Рогов); визначення рівня комунікативних умінь (В. Рахівський); анкети „Комунікативні бар'єри”. Експериментально встановлено переважно низький рівень сформованості професійної готовності студентів спеціальності „Документознавство та інформаційна діяльність” за всіма критеріями.

Отримані результати зумовили висновок про необхідність створення спеціальних педагогічних умов для формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО.

У другому розділі – **„Обґрунтування та експериментальна перевірка педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО”** – розроблено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності, представлено результати їхньої експериментальної перевірки.

З урахуванням теоретико-методичних засад дослідження, результатів констатувального етапу експерименту, наукових положень щодо поняття „педагогічні умови” (А. Алексюк, А. Аюрзанайн, Ю. Бабанський, П. Підкасистий, О. Федорова, Є. Хриков) визначено та обґрунтовано *педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО*: формування усвідомленої мотивації до професійної діяльності як засобу подальшого кар'єрного розвитку та створення позитивного іміджу фахівця; застосування

інформаційних і проєктних технологій у процесі засвоєння системи професійних знань та формування пізнавальної активності майбутніх фахівців; забезпечення максимального наближення змісту практик до майбутньої професійної діяльності та залучення до кола професіоналів; удосконалення комунікативної культури майбутнього фахівця.

Теоретичне обґрунтування відповідних педагогічних умов здійснено на основі наукових засад щодо: мотивації особистості (Б. Ананьєв, В. Асєєв, Дж. Аткинсон, Л. Божович, Є. Ільїн, В. Ковальов, Г. Костюк, К. Левін, А. Маркова, А. Маслоу, С. Рубінштейн, К. Судаков, Д. Узнадзе, П. Якобсон та ін.), документознавчої професіології (В. Бездрабко, Н. Гайсинюк, Н. Кушнарєнко, Г. Малик, І. Сілютіна, Л. Філіпова та ін.); упровадження сучасних технологій професійної освіти в галузі документознавства та інформаційної діяльності (Г. Власова, С. Дубова, В. Іщенко, С. Кулєшов, О. Матвієнко, І. Морозюк, Н. Назарєнко, Л. Філіпова та ін.); питання професійної готовності (Л. Долинська, Е. Зеєр, І. Зимня, В. Крутецький, Н. Кузьміна, О. Кучерявий, С. Рубінштейн, В. Сластьонін, С. Харченко та ін.); теорії, історії та практики українського документознавства (М. Комова, В. Лучанська, Ю. Палєха, М. Слободяник, Н. Христова, О. Цвид-Гром, Я. Чепурєнко, Г. Швецова-Водка, В. Шульгіна та ін.).

Формувальний етап експериментальної роботи передбачав комплексне впровадження педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності на базі ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (м. Старобільськ), Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Сєвєродонєцьк), Хмельницького інституту соціальних технологій Університету „Україна” Відкритого міжнародного університету розвитку людини „Україна” (м. Хмельницький). У дослідженні взяли участь 365 студентів і 25 викладачів.

Змістом реалізації першої умови – формування усвідомленої мотивації до професійної діяльності як засобу подальшого кар’єрного розвитку та створення позитивного іміджу фахівця – стало ознайомлення студентів з професією, її перевагами, цікавими фактами, основними напрямками розвитку документознавчої професіології в Україні та за кордоном; демонстрація затребуваності обраного фаху та можливості самореалізації на сучасному ринку праці; знайомство з фахівцями документознавчої галузі, набуття професійного досвіду, усвідомлення ролі та значущості обраної професії, подальшого кар’єрного зростання, формування власного позитивного іміджу фахівця. Упровадження першої умови відбувалося і під час аудиторних занять з фахових дисциплін („Діловодство”, „Документознавство”, „Організація роботи служби документаційного забезпечення управління”), і під час практики (ознайомчої, навчальної, інформаційно-документознавчої) шляхом реалізації

педагогічних технологій: тренінгових, ігрових, індивідуально-творчих. У межах тренінгових технологій розроблено й апробовано *Тренінг професійного зростання* (з метою формування усвідомленої мотивації до професійної діяльності як засобу подальшого кар'єрного розвитку та створення позитивного іміджу фахівців з документознавства та інформаційної діяльності); у межах ігрових – *ділову гру* (для формування навичок створення позитивного іміджу фахівця інформаційно-документознавчої сфери); у межах індивідуально-творчих – *Портфоліо кар'єрного зростання* (для формування навичок і потреби до кар'єрного розвитку у сфері документознавства та інформаційної діяльності). *Формами* впровадження першої умови стали мінілекції, лекції-екскурсії, ділові та рольові ігри, групові дискусії, мозковий штурм, вправи, портфоліо тощо.

Упровадження *другої умови – застосування інформаційних і проектних технологій у процесі засвоєння системи професійних знань та формування пізнавальної активності майбутніх фахівців* – сприяло формуванню когнітивного компонента професійної готовності майбутніх фахівців інформаційно-документознавчої сфери. З метою ефективного формування системи професійних знань та пізнавальної активності студентів в освітній процес з фахових дисциплін упроваджено *інформаційні та проектні технології*. Так, *інформаційні технології* було реалізовано на основі розробки інформаційного контенту (теоретичного матеріалу, творчих, тестових і контрольних завдань, методичних рекомендацій, підручників, відеопрезентацій, відеосюжетів тощо) на Освітньому порталі університету (платформа Moodle) та в „Електронному університеті” (власна платформа університету в українському сегменті кіберпростору), що дозволило організувати гнучкий та цікавий освітній процес, активізувати пізнавальну активність студентів у межах поєднаних форм навчання (blended learning), що базується на поєднанні традиційного навчання в аудиторії (face-to-face) з дистанційним навчанням (e-learning – використання дистанційних, інформаційних та електронних технологій). Також використано online-трансляції, конференції, зустрічі та лекції з іншими ЗВО, роботодавцями, представниками професії в режимі реального часу. Використання *проектних технологій* дозволило активізувати творчий (дослідницький) потенціал студентів у процесі створення певного матеріального чи інтелектуального продукту: документної системи організації (установи, підприємства), системи документообігу (зокрема електронного), позитивного іміджу організації, спілкування з діловими партнерами, зокрема іноземними, тощо.

Реалізація *третьої педагогічної умови – забезпечення максимального наближення змісту практик до майбутньої професійної діяльності та залучення до кола професіоналів* – спрямована на формування операційного компонента професійної готовності майбутніх документознавців під час проходження наскрізної практики (ознайомчої, обчислювальної,

інформаційно-документознавчої, технологічної (виробничої). Було вдосконалено програму технологічної (виробничої) практики зі спеціальності „Документознавство та інформаційна діяльність”, оскільки вона є найбільш наближеною до майбутньої професійної діяльності фахівців-документознавців: розроблено й реалізовано індивідуальний план студента-практиканта, щоденник практики, типові завдання, які передбачали використання діалогових, проєктних, інформаційних технологій відповідно до сфери і специфіки діяльності організацій, установ, підприємств, архівів, музеїв, інформаційних центрів тощо.

Четверту умову – удосконалення комунікативної культури майбутнього фахівця – спрямовано на формування комунікативного компонента професійної готовності майбутніх фахівців-документознавців на основі використання *особистісно зорієнтованої, діалогової, тренінгової, кейс-технологій* у процесі вивчення навчальних дисциплін: „Діловодство”, „Протокол та етикет ділового спілкування”, „Ділове мовлення та редагування службових документів”, „Основи сучасної ділової комунікації”. Крім того, розроблено й упроваджено навчальну дисципліну „Професійна комунікація”, метою і змістом якої стало ознайомлення студентів з теорією та практикою професійної комунікації фахівців у сфері документального забезпечення управління (ДЗУ), вивчення механізмів здійснення ефективних комунікацій в інформаційно-документознавчій сфері. Зокрема, у межах дисципліни ефективним стало запровадження тренінгу „Засоби досягнення ефективної комунікації фахівців у сфері ДЗУ”, який дозволяє більш точно обрати засоби та способи ділової комунікації.

На завершальному, контрольному, етапі дослідно-експериментальної роботи здійснено повторну діагностику рівнів сформованості професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності (див. табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз рівня сформованості професійної готовності у студентів ЕГ за результатами експериментального дослідження (%)

Компоненти	Констатувальний етап			Контрольний етап		
	Високий	Середній	Низький	Високий	Середній	Низький
Мотиваційний	2,3	23,2	74,5	18,4	33,6	48
Когнітивний	1,2	28,5	70,3	11,6	46	42,4
Операційний	3,6	17,1	79,3	15,7	37,7	46,6
Комунікативний	8,4	23,4	68,2	30,3	31,5	38,2

Узагальнення результатів дослідження засвідчило суттєву динаміку за рівнями сформованості професійної готовності в студентів експериментальної групи (ЕГ): збільшення на 15% кількості студентів, які виявили високий рівень, на 13,9% – середній рівень та зменшення на 28,9% студентів із низьким рівнем. Тоді як у контрольній групі (КГ) динаміка виявилася незначна. Достовірність отриманих результатів визначено за допомогою критерію Пірсона χ^2 .

Отже, упровадження педагогічних умов дозволило досягти більш високого рівня сформованості професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності, що й підтверджує правильність вихідної гіпотези дослідження.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне обґрунтування та вирішення наукової проблеми формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО, що полягає в обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов, які забезпечують ефективність досліджуваного процесу.

1. Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження засвідчив доцільність її розв'язання на міждисциплінарному рівні. У психології поняття професійної готовності пов'язується з рівнем розвитку психофізіологічних і психологічних можливостей людини й визначається як „психічний стан”, „властивість”, „якість”, „структурне, інтегративне утворення”, що охоплює ціннісно-сміслові орієнтації, мотиви, установки, особливості психічних процесів, ідейно-моральні й професійні погляди та переконання; здатність до подолання труднощів та самооцінки результатів своєї праці та забезпечує ефективність у виконанні певного виду професійної діяльності. У педагогічній літературі „професійна готовність” визначається як стан, очікуваний результат підготовки; системне особистісне утворення фахівця, що поєднує науково-теоретичний, практичний, психофізіологічний і психологічний складники.

2. Визначено базове поняття дослідження: професійна готовність майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності – це системне особистісне утворення, очікуваний результат професійної підготовки і психологічний стан фахівця, що поєднує стійку позитивну мотивацію та сукупність науково-теоретичних знань, практичних умінь і навичок, психологічних якостей, необхідних для ефективного здійснення майбутньої професійної діяльності.

3. Обґрунтовано структурні компоненти готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності: *мотиваційний* (наявність професійних установок та інтересів, усвідомленість і

значущість обраної професійної діяльності, прагнення на вищому рівні оволодіти цією діяльністю), *когнітивний* (сукупність професійних знань про сутність, структуру, функції та види документів, процеси їх створення, обробки та зберігання), *операційний* (володіння професійною увагою, пам'яттю, мисленням, здібностями, діями, операціями), *комунікативний* (уміння спілкуватися, установлювати контакти).

4. Розроблено критерії та показники сформованості професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності (мотиваційний, когнітивний, операційний, комунікативний) та відповідні рівні (низький, середній, високий). Констатувальний етап експериментальної роботи засвідчив низький рівень сформованості професійної готовності майбутніх фахівців-документознавців за всіма критеріями.

5. Грунтуючись на теоретико-методологічних засадах дослідження, результатах констатувального етапу педагогічного експерименту, наукових положеннях щодо поняття „педагогічні умови”, розроблено й упроваджено педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у процесі вивчення фахових дисциплін у ЗВО: формування усвідомленої мотивації до професійної діяльності як засобу подальшого кар'єрного розвитку та створення позитивного іміджу фахівця; застосування інформаційних і проектних технологій у процесі засвоєння системи професійних знань та формування пізнавальної активності майбутніх фахівців; забезпечення максимального наближення змісту практик до майбутньої професійної діяльності та залучення до кола професіоналів; удосконалення комунікативної культури майбутнього фахівця.

6. Реалізацію педагогічних умов здійснено й під час аудиторних занять із фахових дисциплін („Діловодство”, „Документознавство”, „Організація роботи служби документаційного забезпечення управління”, „Протокол та етикет ділового спілкування”, „Ділове мовлення та редагування службових документів”), і під час практики (ознайомчої, навчальної, інформаційно-документознавчої, технологічної (виробничої) на основі використання педагогічних технологій: тренінгових, ігрових, індивідуально-творчих, інформаційних, проектних, діалогових, кейс-технологій. Зокрема, було розроблено й упроваджено тренінг професійного зростання, ділову гру „Імідж сучасного фахівця інформаційно-документознавчої сфери”, портфоліо кар'єрного зростання, інформаційний контент в „Електронному університеті” та освітньому порталі, навчальну програму дисципліни за вибором „Професійна комунікація”; удосконалено програму та розроблено методичний інструментарій для технологічної (виробничої) практики).

Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи засвідчив позитивні зміни в динаміці рівнів сформованості професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності в експериментальних групах. Так, у студентів експериментальної групи (ЕГ) було виявлено суттєву динаміку за рівнями сформованості професійної готовності у студентів: збільшення на 15% кількості студентів, які виявили високий рівень, на 13,9% – середній рівень та зменшення на 28,9% студентів із низьким рівнем. Тоді як у контрольній групі (КГ) динаміка виявилася незначною. Підтверджені за допомогою критерію Пірсона χ^2 позитивні якісні й кількісні зміни є підґрунтям для загального висновку про ефективність запропонованих педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО.

Дисертаційна робота не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. Перспективу подальшої наукової роботи вбачаємо в дослідженні проблем організації самоосвіти протягом усього життя для постійного професійного вдосконалення й самовдосконалення фахівців з документознавства та інформаційної діяльності.

Основні положення дисертаційної роботи викладено в таких публікаціях автора:

1. Крохмаль І. М. Роль та місце дисциплін документознавчого циклу у системі професійної підготовки фахівця з документознавства та інформаційної діяльності у ВНЗ / І. М. Крохмаль // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. – 2010. – № 17. – С. 149 – 156.

2. Крохмаль І. М. Документ у сучасній документно-комунікативній системі / І. М. Крохмаль // Електронне наукове фахове видання „Науковий вісник Донбасу”. – 2011. – № 3(15).

3. Крохмаль І. М. Компоненти професійної готовності фахівця з документознавства та інформаційної діяльності / І. М. Крохмаль // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / редкол. : В. В. Кузьменко (голова) [та ін.]. – Херсон, 2011. – Вип. 12. – Ч. 3. – С. 124 – 131.

4. Крохмаль І. М. Проблема формування професійної готовності у психолого-педагогічній літературі / І. М. Крохмаль // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. – 2016. – № 3(300). – С. 207 – 215.

5. Крохмаль І. М. Аналіз сучасної системи професійної підготовки майбутнього фахівця-документознавця в закладах вищої освіти України / І. М. Крохмаль // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. – 2018. – № 8(322). – Ч. 2. – С. 63 – 74.

6. Krokhmal I. M. Cognitive component of professional readiness of future specialist of informational, library and archival affairs / **I. M. Krokhmal** // Sciences of Europe. – 2018. – Vol. 3, no 29. – С. 40 – 44.

7. Крохмаль І. М. Професійна підготовка фахівців-документознавців у ВНЗ України / І. М. Крохмаль // Актуальні питання документознавства: історія та сьогодення : матеріали IV Регіон. наук.-практ. конф. з документознавства. – Луганськ : Альма-матер, 2011. – С. 227 – 231.

8. Крохмаль І. М. Мотиваційний компонент професійної готовності майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності / І. М. Крохмаль // Актуальні питання документознавства: історія та сьогодення : матеріали VI Регіон. наук.-практ. конф. з документознавства. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – С. 292 – 296.

9. Крохмаль І. М. Актуальність спеціальності „Документознавство та інформаційна діяльність” / І. М. Крохмаль // Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. 30 берез. – 1 квіт. 2011 р. – Донецьк : Юго-Восток, 2011. – С. 28 – 31.

10. Крохмаль І. М. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців-документознавців у вищій школі / І. М. Крохмаль // Наука і техніка сьогодення: пріоритетні напрямки розвитку України та Польщі. – Wolomin, Republic of Poland, 19 – 20 October 2018. Vol. 3. Wolomin. – С. 27 – 31.

11. Крохмаль І. М. Професійна мобільність сучасного фахівця інформаційно-документознавчої сфери / І. М. Крохмаль // Новини науки та прикладні наукові розробки : зб. наук. пр. „ЛОГОΣ”. – ГО „Європейська наукова платформа”. – Л., 2018. – Т. 5. – С. 43 – 47.

12. Крохмаль І. М. Професійна компетентність майбутнього фахівця-документознавця / І. М. Крохмаль // Тенденції розвитку психології та педагогіки : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, Україна, 2 – 3 листоп. 2018 року). – К. : ГО „Київська наукова організація педагогіки та психології”, 2018. – Ч. 1. – С. 16 – 20.

13. Крохмаль І. М. Принципи навчання у професійній підготовці майбутнього фахівця-документознавця у вищій школі / І. М. Крохмаль // Підсумки розвитку наукової думки: 2018 : зб. наук. пр. „ЛОГОΣ” з матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 5 груд. 2018 р. Вінниця : ГО „Європейська наукова платформа”, 2018. – Т.10. – С. 55 – 60.

14. Крохмаль І. М. Конференція в професійній підготовці майбутнього фахівця-документознавця у сучасних закладах вищої освіти / І. М. Крохмаль // Педагогіка і психологія сьогодення: теорія та практика : зб. наук. робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. (18 – 19 січ. 2019 р., м. Одеса). – О. : ГО „Південна фундація педагогіки”, 2018. – Ч. 2. – С. 38 – 41.

15. Крохмаль І. М. Мотивація майбутнього фахівця з інформаційної, бібліотечної та архівної справи в процесі професійної підготовки у закладах

вищої освіти / І. М. Крохмаль // Наука та освіта: ключові питання сучасності : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Чернігів, 2018. – Т.11. – С. 104 – 108.

16. Крохмаль І. М. Системний моніторинг процесу формування професійної готовності майбутнього фахівця-документознавця у вищій школі / І. М. Крохмаль // Особистість, сім'я і суспільство: питання педагогіки та психології: зб. тез наук. робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 23 – 24 листоп. 2018 року). – Л. : ГО „Львівська педагогічна спільнота”, 2018. – Ч. 2. – С. 54 – 58.

17. Крохмаль І. М. Роль та місце ділових ігор в процесі формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців-документознавців у закладах вищої освіти / І. М. Крохмаль // Aktuelle Themen im Kontext der Entwicklung der modernen Wissenschaften: der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten „ΛΟΓΟΣ” zu den Materialien der internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz, Dresden, 23 Januar, 2019. Dresden : NGO „Europäische Wissenschaftsplattform”, 2019. – В. 3. – С. 25 – 29.

18. Крохмаль І. М. Актуальність інформаційних технологій навчання в професійній підготовці майбутнього фахівця-документознавця у закладах вищої освіти / І. М. Крохмаль // La science et la technologie à l'ère de la société de l'information: coll. de papiers scientifiques „ΛΟΓΟΣ” з avec des matériaux de la conf. scientifique et pratique internationale, Bordeaux, 3 mars, 2019. Bordeaux : OP „Plateforme scientifique européenne”, 2019. – V.5. – P. 22 – 25.

Крохмаль І. М. Формування професійної готовності майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності у ВНЗ. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Державний заклад „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. – Старобільськ, 2019.

Дисертацію присвячено дослідженню проблеми формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури схарактеризовано ступінь розробленості проблеми науковцями, розкрито сутність понять „готовність”, „професійна готовність”, „професійна готовність майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності”. Визначено сутність і структуру професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності. Теоретично обґрунтовано, змістовно розроблено та експериментально перевірено педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у ЗВО.

Ключові слова: фахівці з документознавства та інформаційної діяльності, заклади вищої освіти, готовність, професійна готовність майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності, структура професійної готовності, педагогічні умови.

Крохмаль И. Н. Формирование профессиональной готовности будущего специалиста по документоведению и информационной деятельности в вузе. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Государственное учреждение „Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко”. – Старобельск, 2019.

Диссертация посвящена исследованию проблемы формирования профессиональной готовности будущих специалистов по документоведению и информационной деятельности.

На основе анализа психолого-педагогической литературы охарактеризована степень разработанности проблемы учёными, раскрыта сущность понятий „готовность”, „профессиональная готовность”, „профессиональная готовность будущего специалиста по документоведению и информационной деятельности”.

Профессиональная готовность будущего специалиста по документоведению и информационной деятельности определена как системное личностное образование, ожидаемый результат профессиональной подготовки и психологическое состояние специалиста, которое сочетает устойчивую положительную мотивацию, совокупность научно-теоретических знаний, практических умений и навыков, психологических качеств, необходимых для эффективного осуществления будущей профессиональной деятельности. Структуру профессиональной готовности будущего специалиста по документоведению и информационной деятельности составляют мотивационный, когнитивный, операционный и коммуникативный компоненты.

Разработаны критерии и показатели сформированности профессиональной готовности будущих специалистов документоведения и информационной деятельности (мотивационный, когнитивный, операционный, коммуникативный) и соответствующие уровни (низкий, средний, высокий).

Теоретически обоснованы, содержательно разработаны и экспериментально проверены педагогические условия формирования профессиональной готовности будущих специалистов по документоведению и информационной деятельности: формирование осознанной мотивации к профессиональной деятельности как средства

дальнейшего карьерного развития и создания положительного имиджа специалиста; применение информационных и проектных технологий в процессе усвоения системы профессиональных знаний и формирования познавательной активности будущих специалистов; обеспечение максимального приближения содержания практик к будущей профессиональной деятельности и привлечения к кругу профессионалов; совершенствование коммуникативной культуры будущего специалиста.

Ключевые слова: специалисты по документоведению и информационной деятельности, учреждения высшего образования, готовность, профессиональная готовность будущего специалиста по документоведению и информационной деятельности, структура профессиональной готовности, педагогические условия.

Krokhmal I. M. The formation of the future specialist's professional readiness in the field of Documentation and Information Activities at universities. – Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for degree of a candidate of pedagogical sciences in specialty 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education. – State Institution „Luhansk Taras Shevchenko National University”. – Starobilsk, 2019.

The thesis is devoted to the research of the future specialists' problem in professional readiness formation in the field of Documentation and Information Activities during the studying of the professional disciplines at university.

Based on the analysis of philosophical, psychological and pedagogical literature, the degree of problem's development has been characterized by the scientists, the essence of concepts „readiness”, «the future specialist's professional readiness in the field of Documentation and Information Activities» has been revealed. The essence and components, the pedagogical technologies of the formation of the future specialist's professional readiness in the field of Documentation and Information Activities have been identified. Pedagogical conditions of the future specialist's professional readiness in the field of Documentation and Information Activities during the studying of the professional disciplines at universities have been theoretically explained, informatively developed and experimentally examined.

Key words: specialist in the field of Documentation and Information Activities, universities, readiness, the future specialist's professional readiness in the field of Documentation and Information Activities, professional readiness structure, pedagogical conditions.